

CSIKI LAPOK

POLITIKAI HETILAP

ÉS CSIKVÁRMEGYE HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Szorkoslatosság és kiadóhivatal:

Györgyfalva H. utóda könyvkereskedése, hová a lap szerkesztési részét illető minden közlemény, valamint hirdetések a előzetési díjak is küldendők.

Megjelenik a lap

Minden Szerdán.

Kérletek nem adandók vissza.

FELHÍVÁS SZERKESZTŐ

Dr. FEJÉR ANTAL,

GYÖR.

Nyitóléte ezültképe

szemből 40 fillérről készítenek.

Egyes lap ára 20 fillér.

Előfizetés ár:

Egész évre 8 kor. (Külföldre) 12 kor. Félévre 4 kor. Negyedévre 2 kor.

Hirdetési díjak a legelőszobán számítanak

Kölcsönösség.

Az emberiség művelődésének történetében nagyobb forradalom alig történt a szocializmusnál, melylyel a tudatlan tömeg ép úgy foglalkozik, mint a tudós, a nemzet gazdája vagy a politikus. Mindannyi keresi a megoldás problémáját. S ma már belátják a kormányok, hogy a munkafelosztás elve a jövő társadalmi átalakulásának sarkalatos tétele.

És minél jobban haladunk tudatosággal előre az anyagi és szellemi tökéletesedés felgyorsításán, annál jobban tűnik fel a versenyző tényezők átíróhatósága úgy az egyén, mint az összeség elhatárolására.

A versenyző tényezők a hatályban lévő és a felrakított munka, a kereset és a tőke.

A kereseti ágak mindenike az örökké folydogáló, soha ki nem apadó kútfeje az értékek, a tőke pedig, mint valamely csendes tenger öblől, magába fogadja az oda rohanó kereseti eredményeket.

Ellentétet hatásra nézve ugyan vélünk észre a tenger s az azt lápláló kisebb vizsek között, de a kölcsönösség ép oly világosan szembe tűnik köztük.

Ha a tenger nem nyújtja nagy elpárolgó felületét a felhőképződés elérése céljából, kiszáradnak a patakok, ha a patakok vizüket nem küldenek a nagy tenger felé, kiapadna még a legnagyobb víztömeg is.

Ezzel teljesen azonos az a kölcsönösség is, mely a tőke és a munka között fenn áll. Csak hogy a tőke oszthatóságában ingó jellemével könnyen kezelhető elhelyezhetőségével, a munkával való versenyében föltétlen előnyben van. Csak a nagyipari vállalatokban lép fel a célszerű munka felosztás, csak a munkájukat könnyen értékesíthető tőkéket keresi fel a

tőke minden nagyobb erő meglesztése nélkül. A munka talajhoz, vilákhöz, néprajzi képességekhez kötött tényező, a tőke pedig szabad szárnyalású, hazátlan, emberrektől független érték.

A tőke szabad szárnyalását a kereskedelem mozgatja elő, előtte minden munkaforrás megnyílik, neki alá van vetve úgy az anyaföld, mint az emberek ügyes sége és szorgalma.

A tőkének forgatása, mint kereskedelem veszedelmessé is válikhat a munkára, a mennyiben a kereset és kinalat ügyes felhasználásával maga önkényből szabhatja meg a piaci árakat, a munkabéreket. És ez a körülmeny nem egyszer nehezedik a mezőgazdaságra lidérez nyomaiként.

Pedig nem azt kell elérni minden teljes egyenlőségben lévő közgazdaságunk, hogy az egyik tényező a másik rovására gyarapodjék, viruljon és terjedjen, minden nagyobb testi munka nélkül, pusztán a spekuláció alapján, hanem hogy a terméket nagy összhangjával áthatott kölcsönösség, mint kiegyenlítő mozzanat az ellentéteket simítsa ki köztük.

A munka a tőkével szemben annál jobban szenved elnyomást, minél kezdetlegesebb annak kezelése és minél kezdetlegesebb értékű tőkével kezdődött meg a munka produktív haszna. Az összes munka nevek közt a földművelés sajátos természeténél és a vele foglalkozók konzervatív felfogásánál áthatott kezdetlegesség állapotában legtovább megmaradni. Mi megszoktuk a földművelést olyan kereseti ágnak tekinteni, melybe más tőke befektetést, mint emberi erőt és szorgalmat nem is kell és a magyar kisgazdák közt nagy fejesváltásra találna az s talán megvető gúnymozolyra is, a ki például

gazdasági gépek kifizetésétől ténnyé tőve az okosabb földművelés megkezdését.

Pedig hogy a földművelés munkáján siker legyen, lsten állásán kívül még előrelátó és józan gazdálkodási eljárás is szükséges. Tanult gazdák kellenek, kik megfellelő tőkével rendelkeznek; esszerrel földművelésre van szükség, mely a tudomány és gyakorlat minden tanulságát felhasználja, ha a par excellence földművelési állam elvisejtálni akar. Ezt elméletben igen szívesen el szokták ismerni, hanem a gyakorlati kivétel igen kevések és a magyar Kálmán ennek következtében ma már nem a tejjel és mézzel folyó ország, melyen megelégedett és az életszükségletek teljes birtokában lévő lakosság örömmel turja a földet, hanem egy olyan államná kezdett válni, melyben a munka és a tőke közti ellentétek egymástól rohamosan távolodnak s hova tovább jobban és jobban kiélesednek.

Hány kisgazda lett földműtő szegény, hány derék földművelő lett szolgálatban álló béressé, mert az igények meggyarabodtak, a termelésnél pedig a kezdetleges szokásokkal felhagyni nem tudtak s mert munkájukat a megváltozott gazdasági viszonyokhoz képest gyümölcsözővé tenni nem tudták.

Altalában azt lehet mondani, hogy hasonlóan a kisiparhoz, a kisbirtok sem tud versenyezni a nagybirtokkal. De e fételt így a nagy ridegségében elfogadni rosszul esik nekünk. Hisz az a tőkével kisipar osztlályt, mely kisbirtok rendelkezése minden teltségét latba vetette, hogy a fogyasztót kielégítse, kiszolgáltassa a nagyipar, a külföldi forgly, melynek termékeit a nagyban való előállítás következtében nem lehetnek oly megbízhatók

Lát még a kisbirtok? A nemzet orszoj rejlett azokban a kisbirtok hás helyekben, melyekben a földműves tanyázott, kedélyesség és megelégedettség honolt a tőkék alatt. A nemzet sajtósága jelleme pusztulásnak indult és átváltozik valamivé, a mi most még kiszámíthatatlan, ha a kisbirtokot úgy zokszó nélkül pusztulni engedjük.

Védelemre van szükség ezen osztály megtartása érdekében, törvényre, mely a honca stead alapján állva gyümölcs alá veszi a műveltegetés hátra maradtakat és azingatlan elárulhatatlanságát mondja ki bizonyos határig.

Kiszáradtak gazdálkodási szövetkeztetere van szükség, mint olyanra, mely az egyenlő birtokkal birtokt egy közkereseti társasággá egyesíti.

Ha az egyes csermelyek vízösségét fokozzák, akkor a patak és folyó is bővelkedik vízben, akkor fenn tudják tartani a kölcsönösségi kényszerrel a nagy tenger és maguk közt. Ha erős és termelő képességre nézve számottevő kisgazda osztályunk lesz, akkor a nagytőkét kényseritjük a kisebb körben mozgó munka elismerésére és méltó díjazására. Ennek pedig így kell lenni annál inkább, mert Magyarország összes művelés alatt álló területének több mint 46%-a a paraszt, kizárva és kisbirtokos kezén van. Tehát majdnem hasonlóan az országnak és a népesség millióinak a nagy tőke, a merktánl szellem bilincsei alatt görnyed.

Ennek meg kell dőni a akkor nem lesz ellentét agrarizmus és merktanizmus között, hisz minden érdekkör mind a kettőt fogja szolgálni a nem lesz lehetőség, hogy a földműves munkája kézz prédává váljék, odavetve a tőkével való leiketon spekulációban. Péterffy József.

A „CSIKI LAPOK” TÁRCZÁJA.

Beteglátogatások, virrasztások és torozások.

(Folytatás és vége.)

Ira: Károlyosy József.

A beteglátogatások, virrasztások, torozások azon formájukban, melyben jelenleg a társadalmi több osztályban fennállnak, miképpen ezt az előző cikkben egy vonásokban feltüntettem, minden sajnálat, minden utógodolat és irgalom nélkül kipusztításokra a népeletről.

Földesleges sokat érvelni ellenük. Hisz az első tekintetre káros következményűnek, unalmasnak, neveltségességében hosszantónak és milyen értéketlennek bizonyul be az ősi, romlott népezások!

A közönséges népből, polgári, iparos, kereskedő stb. osztályból nem tudok elképzelni oly ámenetáiban — eszgyengeségben szenvedő embert, ki ha csak egy cseppet megértőteliméjét világos tisztaságban ne állana előtte ezek meggyűlötte.

S fel kell tennem a gondolkodás legprimitívbe, a kultúra legalsóbb fokán álló barmely egyszerű emberből, hogy ezen nyugtöl szabadulni szeretne: csak vennie le a nyakáról az aggodalmat: hogy vajjon mit szólnak a halálmadrak, ha elesnek a torozás ingyenes kortyaitól és falfajlitól. Szabadulni szeretne minden egyszerű ember, csak tudná a mójtát, csak elháríthatná a képzelt szegény érzetet magáról.

Nos tehát kedves jó emberem én megmondom, hogy miképpen rázd le a nyakadról, családodról azt a rettenetes nézettségű népezásokat, a föld legtorzabb bálványát.

Megmondom, kik kezdjék meg a rendezés bajását ellene és minő módon, hogy mindkettő győztes, a támadó is, a támadott is. Megmondom, hanem egyet igérj meg valódi

emberségre, azt ugyanis, hogy megteszed kívánásodat vezérednek.

Azt kérden tőled kedves jó olvasóm, miért jártál 9 évig iskolába? Egy-e azért, hogy tanulj gondolkozni, tanulj helyesen eszelkedni és csak azt tenni, a mi jó, igaz, esszerű, hogy tanulj szükséges, hasznos ismereteket, minden percében előforduló életudományt: hogy eszeddel belátván a jót, az okosat, ezt tartsd meg és az ezzel ellenkező bálványokat, eszelen drága komédiákat, melyek közl a virrasztások és torozások is tartoznak legelőszőr, ved meg, írsd ki közügedből, számírd elállódódból.

Hány alkalommal olvastad kedves jó emberem kalendáriumban, iskolai könyvekben, hány vasárnapi prédikációban hallottad, hogy a torozások egészségatlanig, penztyűleg, neveléstaniilag megbíráva eltorzult, kiálltatlant val szókások, melyek csak amolyan imi, olvasni nem tudó, messze visszamaradt vadnépek való, de még ennek se.

Hogyan állhat fenn tovább is ezen megrendítő intézmény a székegy városokban, községekben? Iparos, kereskedő, közönséges emberek és polgárok osztályában. A gondolkodást, a megérthetési módot, az erkölcsi műveltséget, ti nálatok elszakított osztályok, ezen domináló babonaron elfűli és visszanyúltszi 4 ezer évre.

Kik kezdjék a virrasztások és torozások kiirtását és minő módon? Ez a főkérdés.

A községekben a legelsőbb halálom: a papsgy erkölcsi hatalom. Ehhez nincs okom szólni. Ez megtette llyenirányú kitérültséget a szókészen. De eredmény nincs. Nincs talán azért, mert ő egyedül állt ki a népezások legelsőkönyösebb oroszánájával szemben a küzdőtérre.

A papon kívül ki kell oda állniok a követsző erkélypselet faktorainak:

1. a községi jegyzőnek, ki nyerve megparttára a község értelmesebb elemet.
2. a községi jegyzőnek, ki nyerve megparttára a község értelmesebb elemet.
3. a községi bíráknak;
4. minden értelmesebb községi polgárnak;
5. a község orvosának minden rábeszélő erejével és közönségségi tilálmával;
6. a szolgabíróknak egész felügyeleti hatalmával;
7. végső esetben az alispánnak meggyőltéteköszével.

S ha mindezen tekintélyes tényezők együttesül, kitartó lelkesedéssel rávetik magukat a nepeletet megszűbbszító virrasztások és torozásokra, 5-10 évi örálással sikerülni fog ezen okori kísérletmaradványokat külni a szegény nép hatarából és fel lesz szabadítva népünk a százados erkölcsi borsorkány nyomás alól.

A pap a szókészen megfújja ellenök a harci riadót, egyszerű, értelmes, evidens argumentumokkal győzi meg nepelet mint már számtalanok tettek — a torozások tarthatatlanságáról.

A tanúlok, ki a nép között élnek, közébe vannak családjukkal és hivatalukkal ekeleve, először a felfogásra nézve képeoseb elemekre hatnak, okot az eszme gyakorlati keresztállítólere megnyerik. Az iskolában egyszerre 120-200 gyermek előtt tehetik e szókés nevetéssége, az értelem előtt tárhtöteltsé, s az érzelmi hangulatra nézve ellenszenvesse. Ez így nemzedék a eszlásban is képus néha a lejegvő megfirttsitni és ha felú, hű maradván alapos ellenszenveshez, nagyban hozzájárul a 12 óras kísérletek megégetéséhez. llyon melékfoglalkozások, melyek legelőbb csak pár szóba kerülnek, tennek a tanítót néptantólva, a ki vért pezsgeni érzi a népeveltséért.

Ime tehát egy új munkakör a néptantónak. Fel sem szabad tenni, hogy a kántortantó majd szanal fogja ez eszmét szolgáló, tanító ő is beáll a torozók és virrasztók ősszeverődt tömegbe, hanem rákivál, szívvel, verőddel tömegbe, hanem rákivál, szívvel, verőddel, szelkesküri befolyásával ő lesz az

első, ki talpig a buzgalom pánzéjába öltözökölve meg sem pihen, míg küzdőlemben nyertes nem lesz.

A községi jegyző, mint hivatott intelligens nepeközeg, ha benne az akarat erős, elszánt a végösög, találni fog számtalan alkalmat a néppel való érintkezésben, hogy ezektől, a torozóhajtlanu ösdi lenyékől kiperálja az erkölcsi vést.

Hánszor tehetné szová a gyűlések sorrendjén kívül a sokaság jelenlétében, természetesen kivül nézetnek meg kellene nyerni 3-6 szóvívi községi tagot!

A tanítók és jegyzők igen olcsón rendezhetének hasznos felolvasó estélyekhez az norman Budapest és Esztergom. Felolvasások tárgya lehetne a jelen cikk oda illo része. Vagy alkalmazva a különleges helyi viszonyokhoz meg élénkebb, erősebb színekkel festve állíthatnak a nép elé e hibáját.

Mindezen terszerű akcióba önkényt beállanak a községi bírók, kik nem keveset lendíthetnek az így sikerén az értelmesebb községi polgárokkal egyetértőleg.

Indokolt epességgel és szangvimmussal fakadnak ki a közegészségügy nevében az orvosok a virrasztások, torozások és beteglátogatások ellen. Az igazság az ő részültön van. Leginkább ök látják az ezen visszaélések messze kihatás hus következményeit, a fertőző betegségek terjedését s ezek miatt az emberek körleltetlen pusztulását.

Az orvos legyen a centrum, a hét pontban említett küzdők vezető, irányadója. Adja ki a jelszót, hogy egyszerű mozduljon meg szerepében minden faktor a község egész hossz vonalán. Értekezze, készítse elő a támasztásra az erőköt ősszhangzón. Vegye igénybe a szolgabíró és alispán ideirányuló vasmarku intézkedéseit.

A közegészségügy soha föld ágra nem fog verődni még a helygymaszteri rendelkezésével sem, míg a beteglátogatások,

— Legtöbb adófizetők. Csikvárnagy legelső adófizetői törvényhatósági bizottsági tagjai az 1909-ik évi költségvetés adófizetői: Ifj. Miklós István 218 frt 10 kr. Baktai Gáspár 1856 frt 40 kr. Gyv. ökl. dr. Bokros Béla 1060 frt 70 kr. Gyv. ökl. dr. Balogh Mihály 28 frt 26 kr. Ráth István 50 frt 16 kr. Csikvári 781 frt 577 frt 28 kr. dr. Csiszár Miklós 518 frt 46 kr. Gyv. ökl. dr. Szathmári János 411 frt 20 kr. Gyv. ökl. dr. János 410 frt 80 kr. Réser Sámuel 575 frt 90 kr. Bocsa Antal 568 frt 26 kr. Gyv. ökl. dr. Fojér Antal 862 frt 96 kr. Gyv. ökl. dr. Kácsi Károly 865 frt 18 kr. László Domokos 381 frt 35 kr. Zakariás János 328 frt 64 kr. Miklós Bálint 323 frt 94 kr. Kopács László 319 frt 60 kr. dr. Karácsony János 315 frt 66 kr. dr. Filip Sándor 311 frt 40 kr. Gyv. ökl. dr. Mányi Kriszta 302 frt 86 kr. Gál József 276 frt 98 kr. dr. Csiky József 269 frt 20 kr. Gyv. ökl. Papp Domokos 268 frt 12 kr. m. ökl. Gúny Árpád 251 frt 92 kr. Gyv. ökl. Ifj. Romföld János 251 frt 70 kr. Görög József 248 frt 28 kr. I. Miklós István 246 frt 31 kr. Jakab Gyula 242 frt 27 kr. Nagy Sándor 230 frt 40 kr. Gyv. ökl. Zakariás László 238 frt 59 kr. Landau Zsigmond 227 frt 50 kr. Mezős Jakab 225 frt 08 kr. Váhrák László 221 frt 31 kr. Jakab Péter 221 frt 07 kr. Zakariás K. László 218 frt 56 kr. dr. Ifj. Tiltser Ede 217 frt 40 kr. Gyv. ökl. Ávéd János 218 frt 72 kr. Száva László 218 frt 26 kr. (Folyt. köv.)

† Dr. Molnár László. 1858-1900.

Egy osztálytársam tették el Csik-Szentmártonon 1900. január 25-én. Dr. Molnár László ügyvéd. Nem közönséges ember volt, nobis köztünk, velünk egyformán élt és dolgozott. Az az, hogy az ő élete és mozgása nem volt egyforma a mi éttünkkel és mozgásunkkal. Egy szerencsétlen betegség folytán még négy éves korában megbénult a lábai úgy, hogy testének csupán a törzsök és feje volt életörvén, a lábainak bémargása folytán közismertül csupán két mankó segítségével tudott mozogni. Négy éves korától 42 éves koráig így módon élt, s a melletti dolgai és munkái kedvét és nem vesztette, és nagy lelki erőre vall. Az ádagos emberek közül ilyen helyzetben és viszonyok között minden száznál 98 bizonyosan koldulni fog, s csak kétféle út vezet el a megelégedéshez. Dr. Molnár László azonban nem tartozott az ilyen ember közé, hanem dolgozott, munkálkodott, vagyont gyűjtött, kérdésekben fáradozott oly mérvben, mint talán az életörvén és egészséges emberek közül alig néhány.

Már a gimnáziumi első évekből bántam kitartó szorgalmát, s előre haladó törekvéseit. Kifutó tanuló volt, úgy nem versenyezhetünk vele az előtti tantárgyakból sem. De különben fellépett ő mindnyájunkat a magán szorgalmával szerzett tanulmányaival. Mire az értekezési vizsgát letette, nemcsak a szabványos tantárgyakból lett érettség, hanem a francia nyelven is annyira járatos volt, hogy ugyan ilyen nyelvi lapokból a fővárosi lapok számára fordított különböző cikkeket, s egész boldog volt, midőn ezen munkálkodás fejében 3-4 lapot kapott ingyen.

Előttöm mindig bántalmos volt az a munkáért, mely szegény elhunyt osztálytár-

sammal már mint gyereknél mutatkozott; azonban fokozódott elismerésem akkor, midőn mint magán tanuló otthon saját szorgalmából végzett tanulmányait, s letette fonyos sikerrel a jogi és állam tudományai avaritortokat. Ekközben ügyvédjelöltnek is, és így már ifjú korában fentartotta önmagát. A legkisebb szabad idejét is arra fordította, hogy a kenyér keresetén kívül önmagát tovább képezze, sőt a nagy közönségnek is szolgálnak tegyen. Ezen időszakra esik jogász irodalmi működése is, mely nemcsak abban nyilvánult, hogy jogi szaklapokban értékes fejtegetéseket közölt, hanem a kihágásokról egy elég nagy terjedelmű munkát is írt, mely a gyakorlati emberek számára oly kelendőségnek örvendett, hogy második kiadást is megért.

Talán kisszerű dolog ilyeneket felegetni, de nekem az osztálytársnak legyen megengedve, ha bizkeséggel teszem ezt. Minden kérdésben, hogy mi adja erre a jogcímét és én erre feleletképpen csupán csak arra utalok, hogy mi, az annak idején való fiatalok, s talán hozzá tehetem, hogy a mai fiatalok, tudnok-é előmutatni hasonló munkálkodást, s tevékenységünknek ilyen eredményét?

De mindez csak bevezetés volt annak a lázas munkásságnak, s annak a minden oldalú köztetevényeknek, mely ügyvédi pályájának kezdetétől halálig jellegé volt életének. Alig hogy Csik-Szentmártonban mint ügyvéd telepedett, egész rajta vette körül azon alcaiki és házoni embereket, kik jogi tanácsra szorultak. Gyv. ökl. irodájának terjedelme egyike volt Csikmegyében a legjobbaknak: s a népnek hozzá való ragaszkodás és bizalmát mi sem bizonyítja jobban, mint azon körülmény, hogy évek hosszú sora után is nem kevesebbet, hanem öregebbet a kliensek száma, a mi ügyvédeknek ritka túlmény.

Azt mondják, hogy az ügyvédi működés csak önző tevékenység, kenyér kereset utáni szakállgálás. En nem vagyok ügyvéd s éppen azért elfogulatlanul mondom, hogy ez a képzeldabeserőd voltaképpen nem egyéb, mint egy alapdőlőli frázis. Mert igazában véve minden pályá olyan, melynek emberei mi másért isznaknak és fáradoznak, ha nem a keznyért? Kivételképpen és tekinteten azon fehé holló számba menő ritka szerencsések, kik nagy bírtokot nagy tőkét, nagy vagyont örökölték, és így az öök és az előők munkásságának és töké gyűjtésének gyümölcseit köny-nyen élvezhetik munka nélkül is. De a kenyér kereső pályák közül a köztetevények szempontjából alighanem az első közé tartozik az ügyvédi működés, mely éppen azért, mert nem határozott az eredmény, s napról-napra változhatik a kezesgető kiállítás, a legterhebb feladat, s mégis azon hatással fogva, hogy a jogi érzelmet és igazságérzetet a népben élelizi és növeszti, az állítószületnek és szegényeknek jogi segítségére siet, s a sáretéket megvédi, és által oly szép célokat ér el a másadalmi életben, mely előtt kalapot kell emelni minden igazságázerető embernek. Jól tudom, hogy nem éppen minden ügyvéd ilyen ügyvéd, de Dr. Molnár László ilyen volt, s ezért hogy maga után a halála egy táln beöltöhetlen út.

Azumba az ő ügyvédi működése életének úgy szólván csak felvált foglalta le, tevékenysége, ereje bele vitte őt minden oly tétre, hol

s kösélet munkálkodása nemcsak a személyelő-

nek, hanem a nagykerületnek is előnyére vált. Közgazdasági tevékenysége nem kis szerepet adott és jelölt ki számára az alcaiki és házoni vidéken. A vagyonosadás előmozdítása, a székelység érdekeinek növesztése, esőség társaságok által, mind oly közhassnu eredményt mutatnak fel különböző községekben, melyek nemcsak a székelység életképességét előmozdították fel, hanem egyáltalán minden idegen áramlatú vagy ilyenre való hajlammal szemben óriás védőbástyát képeztek. Hosszas volna az e téren való működését előszámlálni, hanem kétségtelen, hogy az Alcaiki Bank alapítása és szervezése oly kiváló érdeme, mely mondhatjuk a megyének egyharmadát kivette az üzorsások kezei közül. Hogy mit jelent ez, azt csak az tudja megírni, a ki ismerte a tíz év előtti állapotokat.

De Dr. Molnár László nemcsak mindenen tevékenységeért volt jó hazafi, hanem mert jó család apa is volt, s különösen a közélet tén mindenütt oda törekedett, hogy pusztuljon és veszen el a férges alma, s a végből nem könnyű és nem kevés harcok folytatott. Sokszor eredményt, néha eredmény nélkül. De azért, az igazi úgynek az is diadalút képezi, ha érte valaki harcba áll.

Százszoros érdem ez a mai elernyedt korban, midőn szokássá vált, írtozni az igaznak kimondásáért, s félni az olyan emberektől, kik kések csata sorba állni az igazért.

Dr. Molnár László ilyen ember volt, gyakorlati eljárása mellett teleidealizmussal is. Az az ember, ki testi bémargás daczára a meggyben tekintélyt bírt, a ki tisztán munkásságával és gazdálkodásával tisztességes vagyont tudott összekuporgatni, a ki önére-jöbit tette magát azzá, a míg lett, az ilyen emberért kár, hogy ilyen hamar elhagyott bennünket és nem maradhatott továbbra is mintaképe annak, hogy milyen legyen a jó hazafi és jó ember.

Dr. Molnár László tonése január 25-én történt a nép és a környék különösen Csik-Szereda intelligenciájának a közök a csaknem teljes szánu ügyvédi kar nagy részété mellett éln a megyei főispánnál. Magát a gyászszertartást Buzás Mihály kanonok-esperes vezette. Koszorukat a ravatára több helyezett el részint a rokonok, részint az Alcaiki Bank, a szentmártoni bírósá az ügyvéd kar és a csik-szeredai ügyvédek. A sírnál Bartha Ignác csik-szeredai ügyvéd tartotta a következő megható beszédet:

Tisztelet gyászoló gyűlekezet!

Az ombok behel legelőszólt és legőrszókonyobb fájdalomával állunk e nyitott sír körül, melybe romlandó porhüvelyé vagyunk zárandók egy el rőpött örök élelt munkás létekek.

Aszté jótünk mi káraknak, testvérek rokonok, barátok és ismerők, hogy kitűnik a férfi kor dalán oly vértalanul elhőltözött utolsó nagy utján elköszérjk. s a végző tisztoságot megadva, egy utolsó isten hozzádó mondjunk neki.

Győngye volt a test s bár munka által aczoló, nem sokbágt állhatott ott a halál gyűlöföldaljának. De e gyűngye kezben annál erősebb, annál nagyobb munkája lélek lakozott. Es e nagy és fáradohatlan munkájú lélek minő szép és nemes erényekélt vala ékes?

Minden keleteltötöbanása családjának, s ez által a házasnak vala szentelőre. Mert ki a családért szerelt, annak él, hal, a házát a házá szereti, azért, él, hal, mivel a házá nem csak a síkok, halmeok, völgyek és hegyek, hanem a családok és azok ügyeidi képezik.

között? Azt a nagy költséget nem a halottért költik a gyászolók, hanem ezen szegény pénzzen zájleket építenek a vissza tisztó cselekmények malmozó. Úres hit az, hogy a meghalt léltéért esik a nagy költsé. Nem oda, hanem a halál madarak csőrébe.

Fontos dolog, ki legyen az első a községen, ki e czikk szellemében megkezdje az újítást. Bárki. Csak bátran, Okosan. Ne féljen az egygylű megrovásról. Ő kétségkítvül minden jóvalól ember előtt a legeszebb ember számba megy; és követni fogják azán, később ezeren. Bárki kezdje meg és bárkik kövessék e dicséretes példát, fájdalmai enyhítésére szolgálhat az, hogy józan cselekményt művelt és méltó arra, hogy a művelt közönség nevérol tudomást szerezen a hírlapok útján.

Ilyen dolgokban kell kedves jó emberem felítágoznod, ilyenekben, melyek zsebedet a legőrszókonyan vágják. A szegények megrovadégozóisát gondokodni lehet okosabb alakban, mások.

Az adószókdé, a kösterhek viselése, közsé füstendők ellen a nép zugszólkú, threlmentlenkedi; pedig ezeket minden becsületes polgárnak teljesítenie kell hazafisági és polgári kötelességök.

Őt vannak nap minden a virrasztások és torozások, van-e azeknél adó igazságtalanság nagyobb, eztelesen? Egy torozás tulcsen 100 évi adóval töltet. Es töled függ. A nép szegényedik, bírtoka apad, kenyér soványodik; vajlon a torozási költségek honnan fedeztetek? Adósságból, 1-2 téhen vagy ökr leltéséből vagy eladásából, 1-2 hold föld elvesztéséből.

Ime a szegényedés legveszesűsűbb oka. Ezt meggátolják a torozó családokra sulyos adó volna behozandó éirettentő kényser eszközök.

Egyik előbbi állomáson megkisértelem a torozások és virrasztások kiirtani. Egy

Szerette barátait, üféldöző volt testvérel és rokonokért; tisztelet ember társait és igazi felebarátként híven a odaadóg molgátta azok érdekeit. De hogy e szép és nemes erényeket győrszókonyan, daczára, hogy még gyermekalként éleveszertől véltelen folytán az őp test előnyével nem rendelkezett; lelke erejével e fogysztósságon túl emelkedett, s midőnkint kámulatra ragadó kitartó munkásság volt egész élete.

Ezekek a főnyen tulajdonságokká és erényekélt vitte ki a jobbaknak, mindnyájunknak becsülett, szeretteték. Ezért olyan mély és ácsnto a mi fájdalunk. Ezért oly házatlán azoknak az ártatlan gyermekeknek és mindenen fölött derék feleöcségek a vesztésége; ezért oly sókét és házatlán az ő háza. Mert hiszen ők egy igon derék, szeretőn gondokodó jó désa atyák és férj vesztettek.

Kedves gyermekek és te győdségen szerelő feleség, könyörög testvérek, rokonok! A miánktól együtt nagyon is méltó a ti fájdalomok és bánatok, mert ti az elköltözöttben mindont, de mindent vesztettétek.

Ít tudom és, hogy a ti Angyolokélt szelved, szelved, de furor azerelemekkel, sőt vérték hullással, életök fölőldözésével is ő meg menteni és megtartani ohajtoztokó nekünk és magatoknak. De a földi anyagok vonása nem oly erőn, mint az ártéso s így ő csekkől az anyagoktól az ártésohan hőtözöl.

Ha e szomorú esetben lehet vigasztalás, ez csak az isten vállalkozás vigasztalás, s így szerényen s a szeretettel örökre nem válassza el egyháztól, sőt egykor végleg egyeztet őket. Vigasztalókatok a vigasztalóknak mindnyájan, mert az elköltözött egy szob, dicsőbb és boldogabb hazából fog rákök és ránt letekinteni és boldóan onnan is fölcsóztó gondok gondokodni!

Es te megdicsőlt lélek az elköltözötök! Örökök való szírja az isten mindenkélt lényének, fogadó házt becsüszavunkat és kösözötöknek! Legyen a vntó felcsükkonyú, nyugovásod esendés és us bábortias álmadokó semmi, semmi.

Isen veled kedves désa apa, Isen veled férj legjobbika; Isen veled szerető jó testvére s líti rokon; Isen veled igazi jó barát; Isen veled népnek ház onnani; Az örök világosság fényekedjék nekéd!!!

A legújabb községi Hitelszövetkezet.

Nehéz idők járnak a szegény székelyre. Nyomja, préseli a nyomor sulya, iszonyatos erővel. Huznáknak is ki aóla sok jóakaróink, ha oly könnyen lenne, de bír azzol sok a baj. Ezen a sok bajon akart segíteni a magas kormány azzal is, hogy a téli tanítások által a népet jobblétre vezéreltesse. A vármegyénk községekbe kiküldött tanítóit, megbízatásuknak derekasan meg is felelték, s ha működésük egyenlő megismerésimá a siker is kísérte, a legeszebb bizonyítványa a lelkes odaadásnak, de egyáltalán némi lelki honorárium a s nehéz munkának.

A sikereik egyikéről kívánok ezuttal megemlékezni, de szándékomban e lapok későbbjain szózva tenni majd a többieket is.

Lakatos Mihály felsőnépiskolai tanár eredmény tevékenységéről van szó, a kinek elhintett igazi Csik-Szentmihály és Vaccársai községek lakosságában termékeny talajra hullottak, s ma elmondhatja, hogy működésének indok események községünkben már virragznak belek. Az eryeült két község lakosságának meghívására folytán január 30-án mint a Csikmegyei Gazdasági Egyesület kiküldött képviselője, Csik-Szentmihályra kiszállván, az iskolaépületben megalkototta a „csikszentmihályi községi hitelszövetkezetet”, melynek jelenleg 125 aláíratkozott rendez tagja, egyenként 50 koronájával számitandó 100 üzletösszeval, a mi kitész összesen 6000 koronát. A tagokból

torozások és virrasztások egyréme a nép közté grasszálni fog. Főleöcséges minden síránközség. Itt tenni kell.

Csak assakemberek tudják felfogni, minő zasaálka pusztult el néplünknek ezen 3 tiszekét óráig kísértet csajjal alatt.

Hány fertőző betegség van? En 1-4 fertőző betegség tudnék megnevezni és ezeken egy uszad kísérteit. Ime a főbbek: tifusz, vérhas, váltóház, vörheny, kanyaró, himlő, agyhártya gyúladás, difterizis, szamarkóhőgés, trachoma, tödövesz mirigylob, ráhoság és kolera és a titkos betegségek legelő.

Mindezen fertőző betegségek csúrá, bacillusai, bakteriumai mihelyt a beteg szervezetből kijutnak és bekerülnek a látogató, torozó és virrasztó közönség ép szervezőtöbe, ha ezen szervezet inklínál a betegségre, rögtön átköcsözni ezt a bajt, a idő múltán felépik a baj, néha a beteg nem is sejtji, hogy honnan kapta a betegséget.

A betegsába, ennek falai, ruhá megfertőtlenítenek a levegővel együtt. Ezt az ő torozó és virrasztó emberem nem tudják. S fele a gyermekeknek és felnőtteknek e miatt pusztul el. Az orvosok hiában küzködnek, a népszokások merev szírjén ésszerencsésölődik nemes hajókjuk.

Hatáseágilag egyszerre e népszokásokat megöröni csak úgy lehet, ha a megyék közigazgatásai, főszolgabírói és helyigministeriumaikem cselleme szerint paktumra lépik az elszámlált tényezőkkel. Ezért ádóni fogja ezen teendő intézkedést szásadunk népkultúrja és a művelt világ.

Rég elsodortva a vihar a torozások mellett álló argumentumok himporát. Erődenek lettek.

Aszt tartják legtöbben a jámbor férfi és szenyzo teremteték, hogy ha tor nem követi a temetését, a halott egyszerűen csak el van dugva a földbe, emléke meg van bántva.

Ezen ájtatos népszokásból beette magát az emberek hitébe. Ez kell onnan kiagatni a való tény felderítésével.

Ház emléke épen a szertelen, oknélküli torozással van megsejrté, midőn ravatala mellett és a temetés után is a torozás idejében hallatlan bűnök, a eszesből kiparolók ajlva cselekmények röpködik körül a szegény halott emléket. Ugyan ki imádkozik a torozó tömegből a halottért? Imádkozók a szertartás és misét végző pap a közeli vérvonakkal és árvalkkal. De a torozó gyűlekezetnek emléje és szive alig emelkedik az ég felé.

De ház nem hagyhatjuk embereinket megáztatolás nélkül, mondják a jószívlú gyógyzólok.

Ugyan miért kell őket megáztatolni adósságból, az árvalk állíreikből? Még a közönséges, józértű ember is kitér az ilyen „magát meghívati” alkalmaselő el pirul betenni lábát olyan szomorú területre, hol előbb egy kelves halott volt és írtózik annak nyugvó helyén mások érzékeny tétérbe lakmározni és virrasztani.

Mondják továbbá, ha meg nem toroztatják a gyógyzó közönséget, a halottat nem kíséri el a temetésbe és úgy tűnik fel, mintha a boldogulat életben senki sem szerette volna. Ez pedig szegény.

As ezas, a gondolkodni tudó ember épen ellenkezőleg ebben látja az igazság egész dicsőséget. A ki torozás nélkül a halottat nem kíséri el a temetésbe, az ilyen nem volt sem barátja, sem igazi ember társa a halottnak és kesergő családjának. Az ilyen csak ádarcos eszelő, ki hásszomból, ravasz számtalából hordosta ajkán a barátság szép szavát. Örvendezni lehet, ha unca ott a farsikus.

Art is mondják: a meghaltért ne sajnáljuk a költséget, nyugalma édesebb lesz, több részt egy sem kár.

Micsoda összefüggés van a boldogult lelke nyugalma és egy beköltő torozó tömeg

1073 szám.
1899.

Arverési hirdetmény.

Alulírt kiküldött bír. végrehajtó ezenel közhírré teszi, hogy a csikszerepai kir. bíróságának 1899 évi 1172. sz. végzése folytán dr. Fejér Antal ügyvéd által képviselt Csikszerepai takarékpénztár részvénytársaság felépítés részére Holló János és társai csikszerepai alpercek ellen 100 frt követelés a jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán alperestől lefoglalt és 444 frtra becsült ingóságokra a csikszerepai kir. bíróság 1899 évi V. 199. sz. végzésével a további eljárás elrendelt lévén, annak az alap és felfoghatatóság követelése erejéig is, amennyiben azok kielégítési jogot nyertek volna, Csik-Tapolczán közegyházánál leendő megtartása határidőül 1900. évi február hó 7-ik napjának délelőtt 8 órája kitűztek, a mikor a bíróság lefoglalja, Miklós Jánosnál székér, széna, sertés malacokkal és lókkal. II. György Istvánnál széna, székerek és szék. III. Imre Lászlónál széna, lenyőfa és székér. IV. Holló Jánosnál széna és székér a legutóbbi ígérőnek készpénzfizetés mellett, szükség esetén borszáron alul is elognak adatni.

Felhívtnak mindazok, kik az előírt végrehajtásból a végrehajtató követelését megelőző kielégítési jogot tartanak, amennyiben részükre a foglalás korábban eszközöltetett volna és az a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, hogy elsőbbségi jelenléteiket az Arverés megkezdéséig alulírt kiküldött írásban beadták, vagy pedig szóval bejelenteni el ne mulasszák, mert különben csak a vétélár fölsőlegére fognak utaltatni.

Kelt Csikszerepán, 1899 évi december hó 31-ik napján.
Keresztes Gyula,
[21] 1-1 kir. bírósági végrehajtó.

Szám 1184 1899.

Arverési hirdetmény.

Alulírt kiküldött bír. végrehajtó ezenel közhírré teszi, hogy a csikszerepai kir. bíróságának 1898. évi Sp. II. 794. sz. végzése folytán dr. Fejér Antal ügyvéd által képviselt Széna Kristóf csikszerepai lakos teljese részére Kádár György és társai Csikszerepai elsőbbségi lakosok alpercek ellen 80 frt követelés a jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán alperestől lefoglalt és 450 frtra becsült ingóságokra a csikszerepai kir. bíróság 1898 évi Sp. 798. sz. végzésével a további eljárás elrendelt lévén, annak az alap és felfoghatatóság követelése erejéig is, amennyiben azok kielégítési jogot nyertek volna, végrehajtást az alulírt Csik-Szepviz Cölögi lakásokon 15 frt 98 kr tőkébírátként erejéig leendő megtartása határidőül 1900. évi február hó 7-ik napjának délelőtt 8 órája kitűztek, a mikor a bíróság lefoglalja I. Kádár Györgynél tehén és borja, II. Szécs Jánosnál széna, III. Szécs Györgynél széna IV. Szécs Demeternél széna a legutóbbi ígérőnek készpénzfizetés mellett, szükség esetén borszáron alul is elognak adatni.

széna mellett, szükség esetén borszáron alul is elognak adatni.

Felhívtnak mindazok, kik az előírt végrehajtásból a végrehajtató követelését megelőző kielégítési jogot tartanak, amennyiben részükre a foglalás korábban eszközöltetett volna és az a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, hogy elsőbbségi jelenléteiket az Arverés megkezdéséig alulírt kiküldött írásban beadták, vagy pedig szóval bejelenteni el ne mulasszák, mert különben csak a vétélár fölsőlegére fognak utaltatni.

Kelt Csik-Szeredán, 1900. évi január hó 1-ik napján.
Keresztes Gyula,
[22] 7-1 kir. bír. végrehajtó.

Sz. 275.
1900.

[18] 2 3

Pályázati hirdetmény.

Csikvármegye kászon-alelsiki járásában Kászon-Altiz székhelyvel Kászon-Altiz, Feltiz, Impér, Jakabfalva és Kászon-Ujfalu községekből álló 5636 lelket számláló községközösségi körben trespredésben lévő körorvosi állásra újabb pályázatot hirdetnek.

Javaldalmazása:

1. 900 frt fizetés, melyen kívül a községek sem lakbért, utifalányt, sem fuvar és járványdíjat adni nem kötelesek.
2. A betegnekül az első látogatás díja 30 kr. a második és minden következő 20 kr.
3. Orvosi látletelektért esztenként 1 frt, orvosi bizonyítványokért 50 kr.
4. A megválasztandó körorvos köteles a vagyontalan betegeket ingyen kezelni, Kászon-Altiz, Feltiz és Impér összeépült községekben husszemlét és halott kíméletét a megállapított díjakért végezni. Az ebből befolyó átlag 90 frt évi jövedelem a körorvost illeti.

Megjegyzem, hogy a községközösségi körben a körorvosnak kézi gyógytár tartási engedélyt törvényhatóság első tisztviselője által kiállításba helyeztetik.

Felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy ez iránti szabályszerűen felszerezett s eddigi alkalmazatásukat is feltüntetve kérvényüket hozzám folyó évi február hó 17-ig annál bizonyosabban adják be, mivel később beérkező pályázatok figyelembe nem vétetnek.

A kászon-alelsiki járás főszolgabírája.
Csik-Szentmárton, 1900. január 21.
Bartalis, főszolgabíró.

Sz. 8. 1900.
ütköz.

[23] 1-1

Pályázati hirdetmény.

A Csik-szentmiklósi közegyi iskolánál a 11-ik tiszti állás trespredésbe jövőn arra pályázat hirdetnek.

Járandóság: 1. Törvényszabta lakás két padozott szoba konyha, kamra és pince. 2. 300 frt. törzsfizetés havi előlege részletekben, mely a közegyi iskola pénztárából leaz kiszolgáltatandó. 3. 36 frt fa általány. 4. 24 frt kert illetmény. 5. Megfelelő 5-öd 6-öd-éves korpótlék - igény szerint. 6. Legeltetési jog 7. Gazdasági istálló és tászin.

Kütelésége a megválasztandó közegyi tanítóknak a felsőbb: 3, 4, 5, 6 vegyes osztályok vezetése, a falkolárnak törvényszabta módon leendő kezelése és tanító társával közösen az ismétlők oktatása.

Felhívtnak pályázni ohaikjék, hogy: tiszti oklevéllel és működési bizonyítványokkal felszerelt pályázati kérvényüket évi február 15-éig alulírt iri iskolaszéki elnök kezéhez adják be.

Közegyi iskolaszék:

Csik-Szentmiklóson. 1900. január hó 27-én.

Kovács Antal, Lázár Ferenc,
iskolaszéki jegyző, iskolaszéki elnök.

Hirdetés.

Csik-szentmiklósi községben közvetlen az állami ut mellett egy lakóbeliség a rajta lévő épületekkel, mely áll egy 3 szobájú cseréppel fűdött ház, kamra és pincéből, egy sütő és nyári házból, továbbá: csűr, istálló, szin és ólakból, több évrre bérbé adó, esetleg örökön is eladó. Megjegyeztetik, hogy a lakóbeliség körül veteményes kertek, szép gyümölcsös bélfalutának, és továbbá: több mint 2 hold terjedelmű belső kert is van deaska kerítésel körülvéve és több részben bevetve. Ezen lakó beliség üzleti szempontból is alkalmasnak beválik, értekezhetni lehet a tulajdonosnál

Kovács Mózes,

[25] 1-8 Csik-madéfalvi közegyi tanítóval.

Hirdetés.

A „Tolvajos tetőn” közvetlen az államt mellett lévő fűrészgárnál található összes fahulladékokat u. m. csutakot, szegyzsűket és lécezt szekereknél eladom.

Egy székér csutak ára 2 kor. 40 fill.
Egy székér szegyzsű ára 4 kor.
Egy székér lécz ára 3 kor.

Ezen hulladék részek túlézése, kerítésnek és főleg vakolishoz kitűnő nyagot szolgáltatnak s belőlük egy székere kettős fogat után 8 bírekorra mennyiségbe rakható.

Vevőknek készpénz fizetés mellett utalványt adok a szállításhoz.
Csik-Szeredán, 1900. január hó.
Hajmód Ignác.

Meghívás.

Az „Alcsiki bank részvénytársaság” t. cz. részvényesei a folyó évi február hó 18-án, d. e. 9 órakor üzemhelyiségben tartandó

rendkívüli közgyűlésre

tisztelettel meghívtnak.

Tárgysorozat:

1. Alapszabály módosítása az 1900. jan. 28-án tartott közgyűlés határozata értelmében.
2. Megtrespredett, illetve megtrespredülő állásoknak választás utján való betöltése.

Alapszabály kimutat.

A közgyűlésen minden részvényes vagy személyesen, vagy meghatalmazottja által - kinek azonban szintén részvényesnek kell lenni - gyakorolhatja szavazati jogát, köteles azonban részvényeit a gyűlést megelőzőleg 3 nappal a pénztárnál letenni.

[24] 1-1

Az igazgatóság.

MEGHÍVÓ.

A búkszádi takarékpénztár részvénytársaság 1900. évi február hó 15-én a takarékpénztár helyiségben d. e. 10 órakor

I. rendes közgyűlését

tartja, melyre a részvényesek tisztelettel meghívtnak.

Tárgysorozat:

1. Bizottságok választása.
2. Az igazgatóság jelentése az 1899. üzletév eredményéről és a mérleg előterjesztése.
3. A felügyelő bizottság jelentése.
4. Az igazgatóságnak és felügyelő bizottságnak a felmentvény megadása.
5. A részvénytöke felemelése iránti határozat.
6. A közgyűlési jegyzőkönyv hitelesítésére két részvényes választása.
7. Indítványok.

Búkszádon, 1900. január 23-án

[20] 1-1

Az igazgatóság.

Alapszabályok 39. §. A közgyűlésen minden részvényes szavazati joggal bír, a szavazati jog gyakorolhatására azonban megkövetelik, hogy részvénye legkésőbbben a közgyűlést megelőző év december végéig annak nevére legyen írva. ki szavazati jogával élni kíván és legkésőbbben a közgyűlést megelőző napon d. u. 5 óráig a társaságnak a végre kirendelt közegényi létesítések s ott a közgyűlést bevezetőig be téve maradjon.

Legszelbe és legrezezszerűbb karácsonyi és újévi ajándék egy

Adria varrógép

cehaldi használatra szabadalmazott him. ő készülékkel és ipari cselőzóra.

Ezen varrógépnek előnyei más gyártmányokkal szemben a gyártásra használt kánczó minőségű anyagban és a beállítás ezen terep élelt legújabb vívmányai szerinti gyártásban rejlenek. ... Trespredés, szabatos csinos kivétel és könnyű sajtalan működés toték é gépeket oly annyira kedvelté és elterjedté. - Ezen varrógép a magyar ipar diadala. - Oktatást varrás és himzésben díjazottan nyújtok. - Varrógépeim 6 évi garancia alatt. Elnök és pontosan cselőző, Adria varrógépnek és angol kerékgyáron kívül sok gyönyörű, ajándékunk rendkívül alkalmas tárgy van rakáron. - Dus választék zenélő és automatikus tárgyakban.

Teljes tisztelettel

Molnár Gyula,

Adria varrógépek egyedüli gyári raklózása Brassó és vidéke részére.
Kapu-utca 51. sz. Brassó Kapu-utca 51. sz.
[28] 6-6

A legjobb és szolidabb

TÜZ ÉS BETÖRÉS ELLEN BIZTOS VASSZEKRÉNYEK

kaphtók, melyek az Orosz orszáji részben egyedüli vasszekrény gyárban készültek.

Továbbá vasszekrények, küszégek, templomok és anyakönyvvezetők számára részletfizetésre mindenféle nagyságban szállíttnak és rakáron tartanak.

Teljes tisztelettel

MOESZ GUSZTÁV, vasszekrény gyáros

NAGY-SZEBEN.

Csikvármegye vezérügynöksége Györgyjakab Márton utcánál, Csik-Szeredában.

[29] 4-10